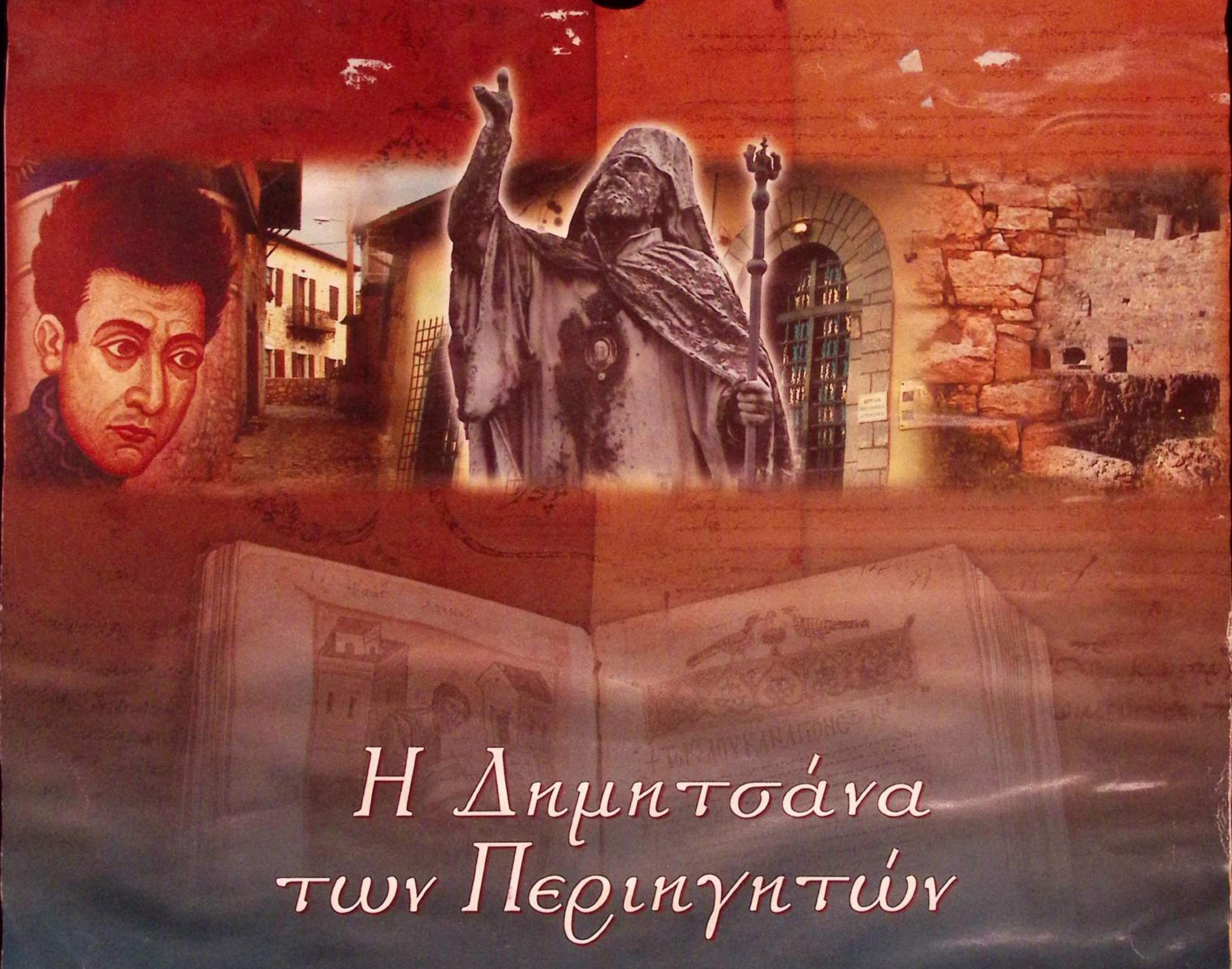

Η Δημητσάνα των Περιηγητών

2006

Με τις ευχές του Δ.Σ. της Αδελφότητας Δημητσανιτών

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Αγ. Κωνσταντίνου 57, Τ.Κ. 104 37 Αθήνα, Τηλ.: 210 5226403, Fax: 210 5226911

Αρχαία Γόρτυνα

Εδώ υπάρχει ναός του Ασκληπιού από πεντελικό μάρμαρο, με αγένειο άγαλμα του θεού καθώς και άγαλμα της Υγείας, έργα του Σκόπα ...

Παυσανίας, Ελλάδος Περιήγησις, μετάφραση Βασίλη Κιμούλη, στο τεύχος Ε-Ιστορικά, αρ. 249, 19 Αυγ. 2004, σ. 14

Ο Παυσανίας (110-180 μ.Χ.) γεννήθηκε σε περιοχή κοντά στο όρος Σίπυλο της μικρασιατικής Λυδίας. Από τα ταξίδια του στον ελλαδικό χώρο και τις λεπτομερείς περιγραφές του, μετέδωσε πληρέστατη εικόνα των τόπων, της κοινωνίας και των μνημείων της αρχαιότητας.

Ιανουάριος

Δ		2	9	16	23	30
Τ		3	10	17	24	31
Τ		4	11	18	25	
Π		5	12	19	26	
Π		6	13	20	27	
Σ		7	14	21	28	
Κ	1	8	15	22	29	

Ναός Ασκληπιού

Ναός του Ασκληπιού και κατεστραμμένα υπολείμματα που καλούνται Μάρμαρα. Τα λείψανα του ναού του Ασκληπιού αποτελούνται κυρίως από ένα επίπεδο μήκους 90 ποδών επί 45. Υπάρχει ένας δεύτερος ναός, κάποτε αφιερωμένος στον Απόλλωνα, ανάμεσα στα λείψανα. Τα τείχη (του πολυγωνικού κτιρίου) και η πύλη του οικισμού διατηρούνται. Ήταν μικρός, αλλά σε στέρεη θέση σε ένα άνυδρο βραχώδες βουνό πάνω από ένα τεράστιο φαράγγι.

William Gell, Itinerary of the Morea, Λονδίνο 1817, σ. 105

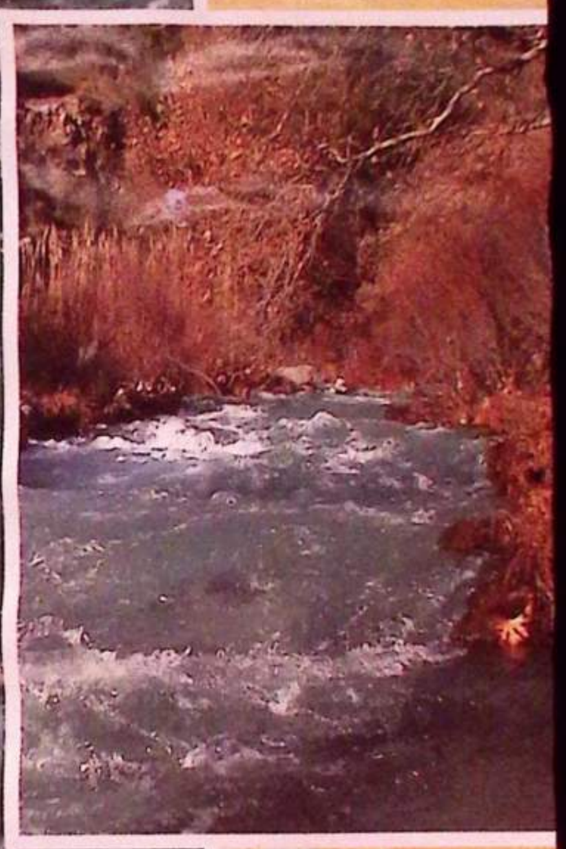
Ο Άγγλος sir William Gell κλασικός αρχαιολόγος και τοπογράφος δημοσίευσε αποτελέσματα εξοπορικό του προεπαναστατικού έτους. Τα κείμενά του διακρίνονται για τις λεπτομερείς καταγραφές των τοπίων. Τα βήματά του τον οδήγησαν στην Τροία, για την οποία έγραψε μια θαυμάσια εργασία.

Φεβρουάριος

Δ		6	13	20	27
Τ		7	14	21	28
Τ	1	8	15	22	
Π	2	9	16	23	
Π	3	10	17	24	
Σ	4	11	18	25	
Κ	5	12	19	26	

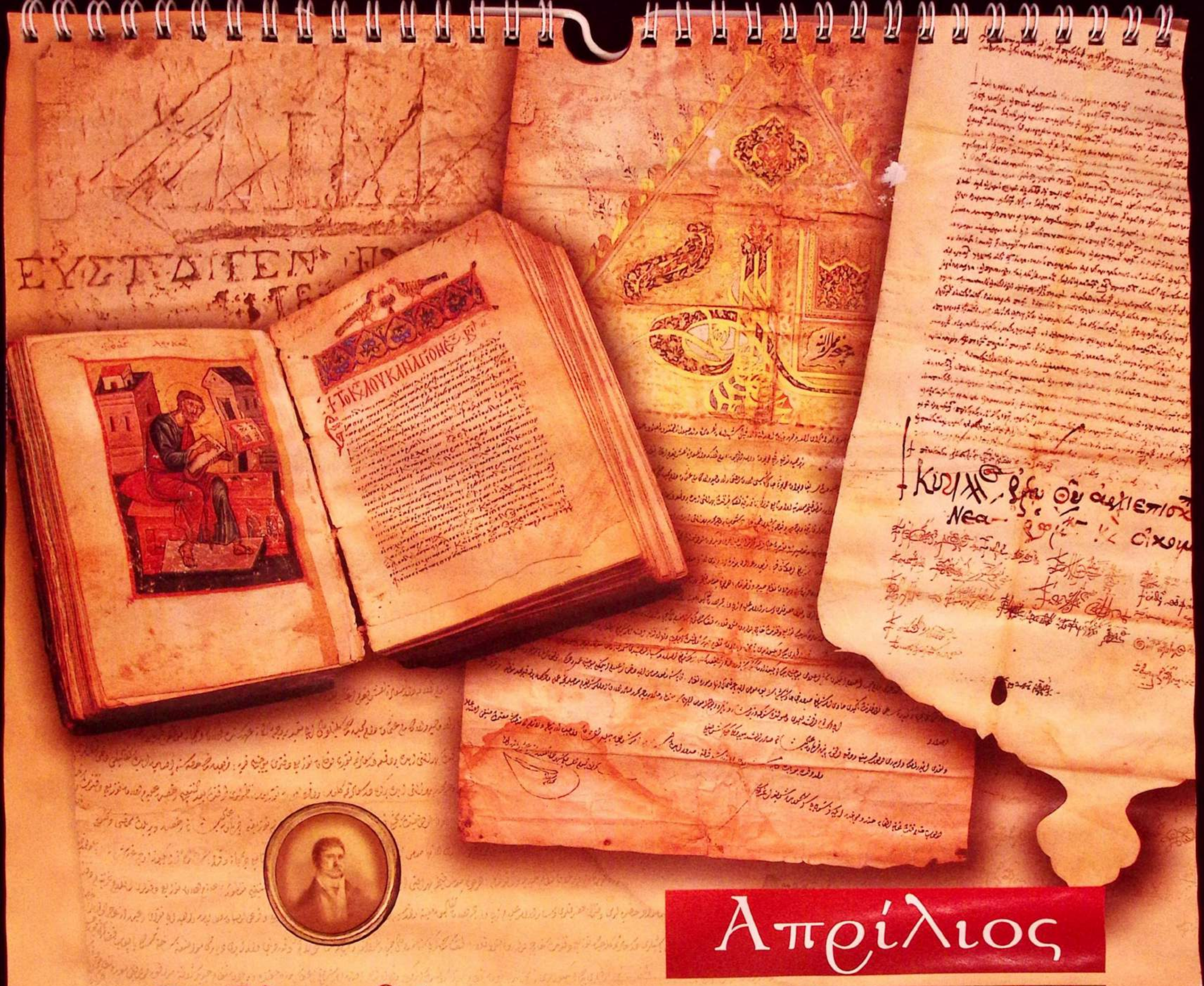
Λούσιος

Τη Γόρτυνα διασχίζει ένας ποταμός: όσοι κατοικούν κοντά στις πηγές του τον ονομάζουν Λούσιο καθώς εκεί λούστηκε ο Δίας. Όσοι διαμένουν μακρύτερα τον αποκαλούν Γορτύνιο από το ομώνυμο χωριό. Αυτός ο Γορτύνιος έχει το ψυχρότερο νερό απ' όλους τους ποταμούς, ακόμη και το καλοκαίρι ...

Παυσανίας, Ελλάδος Περιήγησις, μετάφραση Βασίλη Κιμούλη, στο τεύχος Ε-Ιστορικά, αρ. 249, 19 Αυγ. 2004, σ. 14

Μάρτιος

Δ		6	13	20	27
Τ		7	14	21	28
Τ	1	8	15	22	29
Π	2	9	16	23	30
Π	3	10	17	24	31
Σ	4	11	18	25	
Κ	5	12	19	26	

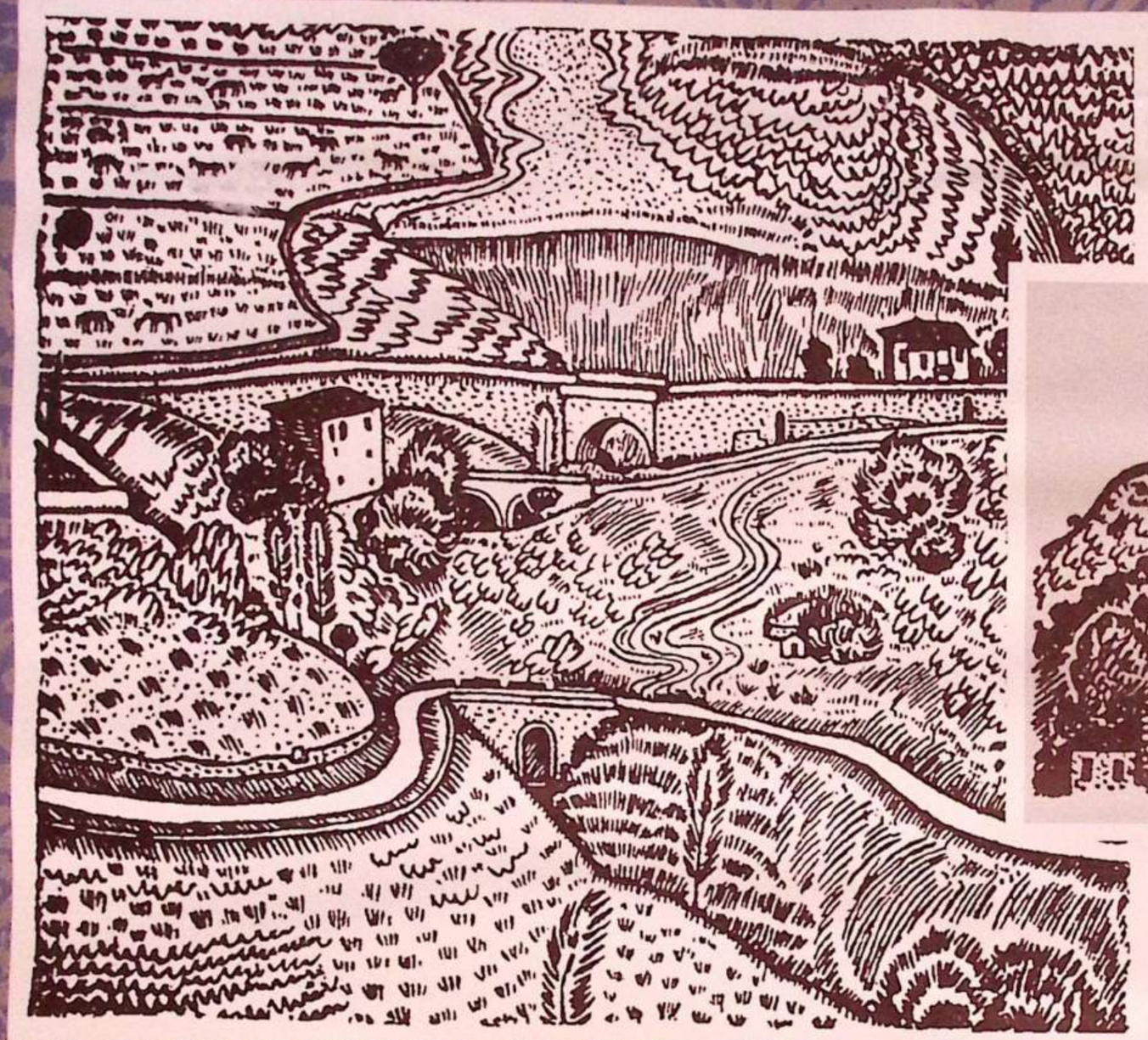
Απρίλιος

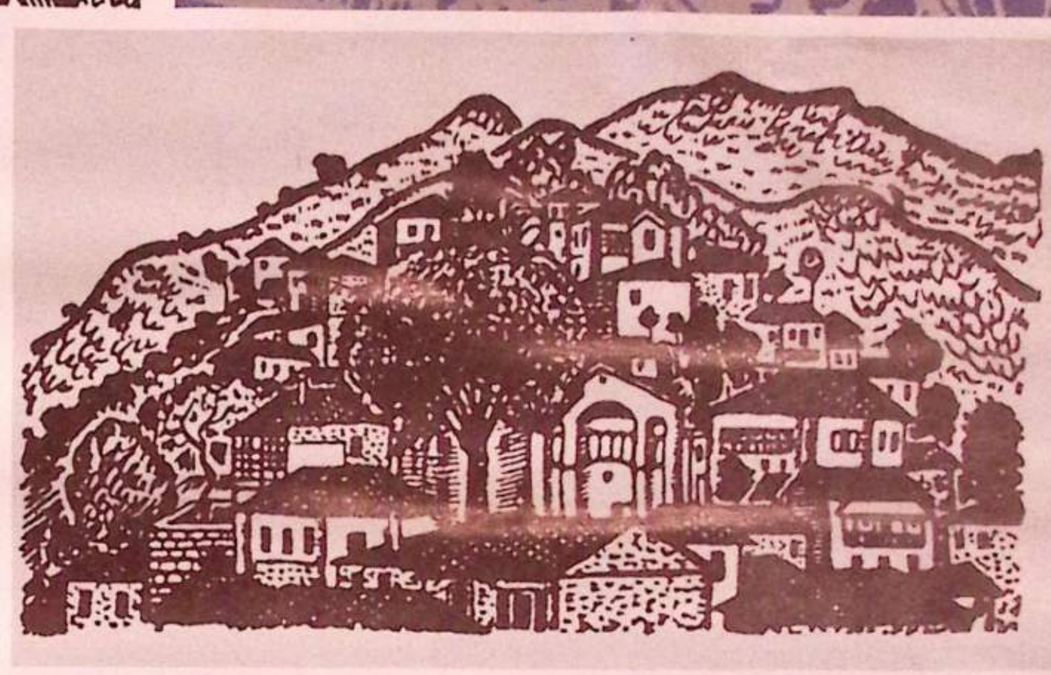
Δ		3	10	17	24
Τ		4	11	18	25
Τ		5	12	19	26
Π		6	13	20	27
Π		7	14	21	28
Σ	1	8	15	22	29
Κ	2	9	16	23	30

Βιβλιοθήκη

Από την Καρύταινα 4 ώρες για Δημητσάνα. Δημητσάνα, μια μεγάλη πόλη, με την πιο αναπτυγμένη Σχολή στο Μωριά, με μια βιβλιοθήκη που περιλαμβάνει μερικές παλαιές εκδόσεις των Κλασικών. Στη Δημητσάνα υπάρχει ένα Παλαιόκαστρο.

William Gell, Itinerary of the Morea, Λονδίνο 1817, σ. 89

Άνθρωποι - Τοπίο

Όυλα τα πάντα κλίνουνε στα σκούρα χρώματα, οι μπογιές που 'ναι βαμμένα τα σπίτια, τα ρούχα που φοράνε οι ανθρώποι, λογής-λογής ζωντανά, η γης στα βουνά και στα χωράφια. Οι ανθρώποι συνηθίζουνε να φοράνε σκούρα πουτούρια, κάπες κουκουλάτες, καλπάκια μαύρα, μα κι όσοι είναι φουστανελλάδες φοράνε μαύρα τουζλούκια και μαύρες καπότες. Πολλοί από δαύτους αφήνουνε και γενεάδα. Στο πρόσωπο είναι ήμεροι και γλυκομίλητοι, στοχαστικοί στα φερσίματά τους. Γι' αυτό τούτος ο τόπος έβγαλε ανθρώπους π' αγαπούσανε τη σπουδή και τα βιβλία, και που 'χανε ιδέες βγενικές...

Φώτης Κόντογλου, Ταξείδια, α' έκδοση 1928, δ' έκδ., Αστήρ-Παπαδημητρίου, Αθήνα 1992, σ. 91

Ο Φώτης Κόντογλου (1895-1965) ήταν μικρασιάτης ζωγράφος, αγιογράφος και λογοτέχνης που εμπνεύστηκε από τη λαϊκή παράδοση. Πολυσχιδής προσωπικότητα με ελληνοκεντρικά στοιχεία συνέβαλε τα μέγιστα στη σύγχρονη μορφή του ελληνικού πολιτισμού.

Μάιος

Δ	1	8	15	22	29
Τ	2	9	16	23	30
Τ	3	10	17	24	31
Π	4	11	18	25	
Π	5	12	19	26	
Σ	6	13	20	27	
Κ	7	14	21	28	

Κάτοικοι

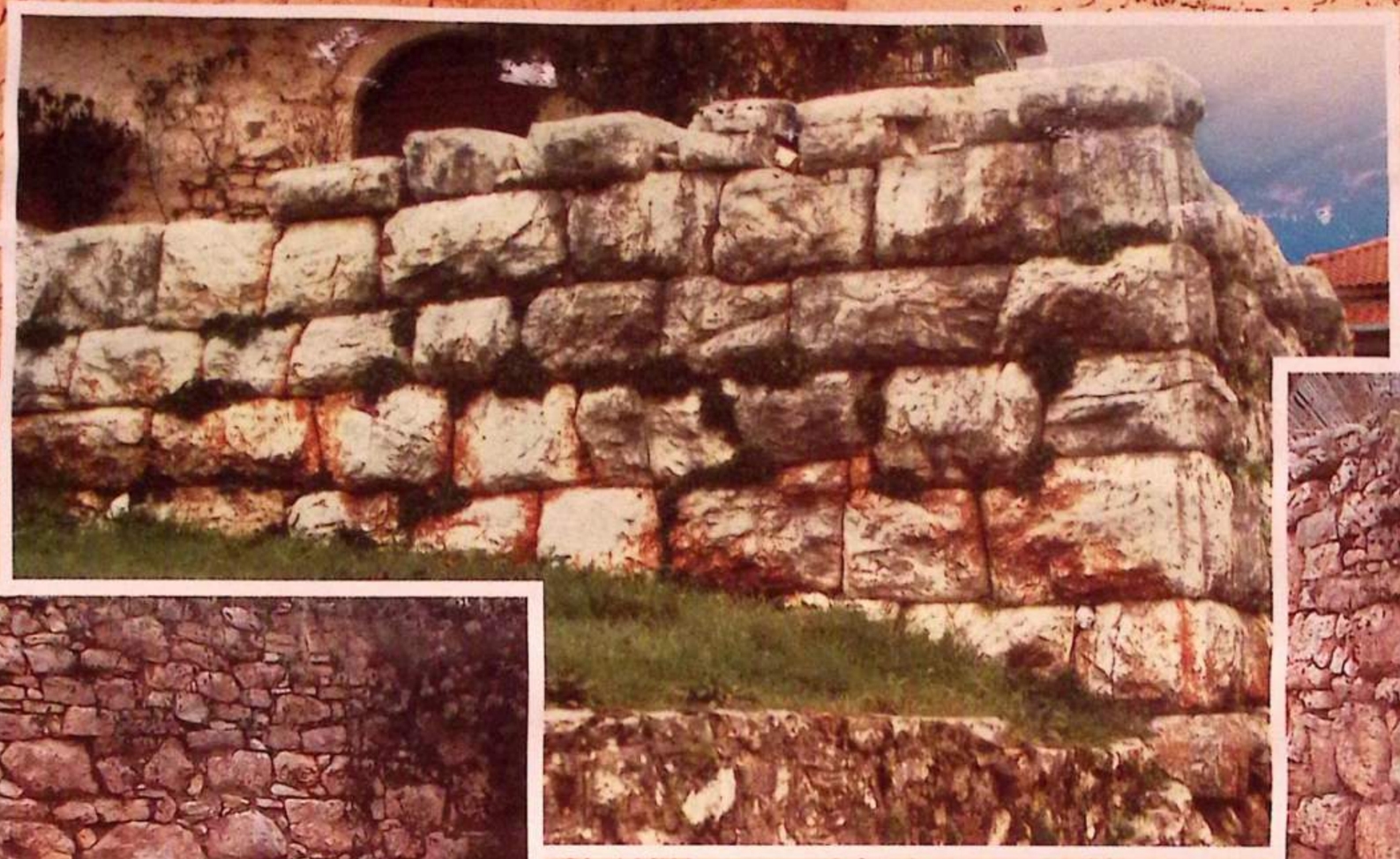
Π*ενιχρά εις σίτον, πτωχή εις αμπέλους, πενεστάτη εις ελαίας, ενδεεστάτη εις άλλα είδη ... κορυφή ως τόπος, κορυφή ως κοινωνία». «Πάντων Πελοποννησίων φιλοπονώτεροι Αρκάδες. Πάντων Αρκάδων δραστηριώτεροι Γορτύνιοι».*

Εμμανουήλ Ρέπουλης, «Οι Γορτύνιοι» στο Τάκης Κανδηλώρος, Αρκαδική Επετηρίς, Αθήνα 1903, σ. 30

Ο Εμμανουήλ Ρέπουλης (1863-1924) ήταν δικηγόρος, δημοσιογράφος και πολιτικός. Αρθρογράφησε σε εφημερίδες της Αθήνας, ήταν από τους σημαντικότερους ρήτορες της Βουλής. Υποστήριξε το κίνημα στο Γουδί (1909) και έγινε υπουργός του Βενιζέλου.

Ιούνιος

Δ		5	12	19	26
Τ		6	13	20	27
Τ		7	14	21	28
Π	1	8	15	22	29
Π	2	9	16	23	30
Σ	3	10	17	24	
Κ	4	11	18	25	

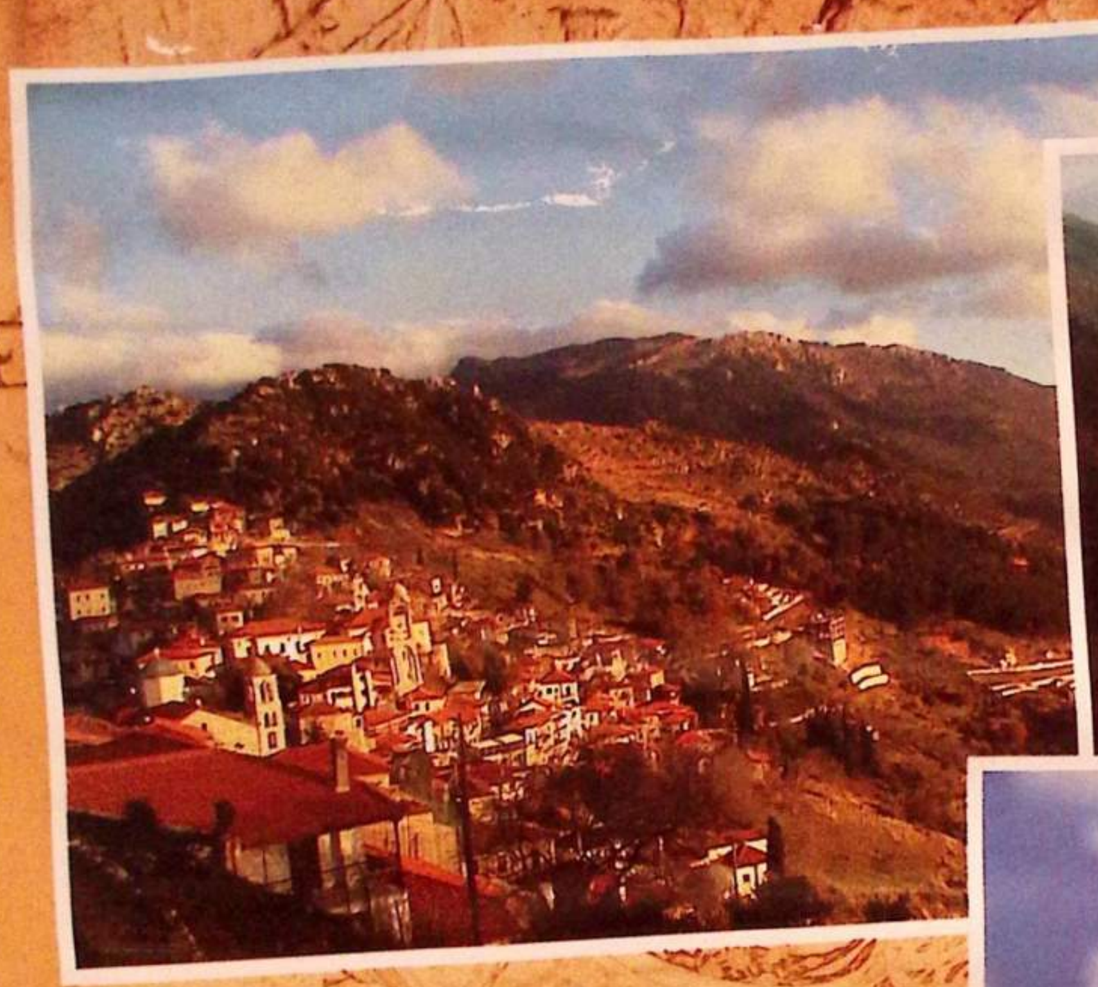
Κάστρο

Στην κορφή, που δεν είναι απόγκρεμνη, βρίσκουνται ακόμα κάμποσες μεγάλες γωνιασμένες πέτρες από φρούριο αρχαίο ελληνικό. Απάνου σε τούτα τα θεμέλια είχανε χτίσει υστερώτερα στα φράγκικα χρόνια άλλο κάστρο, μα σήμερα δεν φαίνεται πλιά ολότελα, επειδής πήρανε τις πέτρες και χτίσανε σπίτια.

Φώτης Κόντογλου, Ταξείδια, α' έκδοση 1928, δ' έκδ.,
Αστήρ Παπαδημητρίου, Αθήνα 1992, σ. 92

Ιούλιος

Δ		3	10	17	24	31
Τ		4	11	18	25	
Τ		5	12	19	26	
Π		6	13	20	27	
Π		7	14	21	28	
Σ	1	8	15	22	29	
Κ	2	9	16	23	30	

Αύγουστος

Αύρα στην πόλη

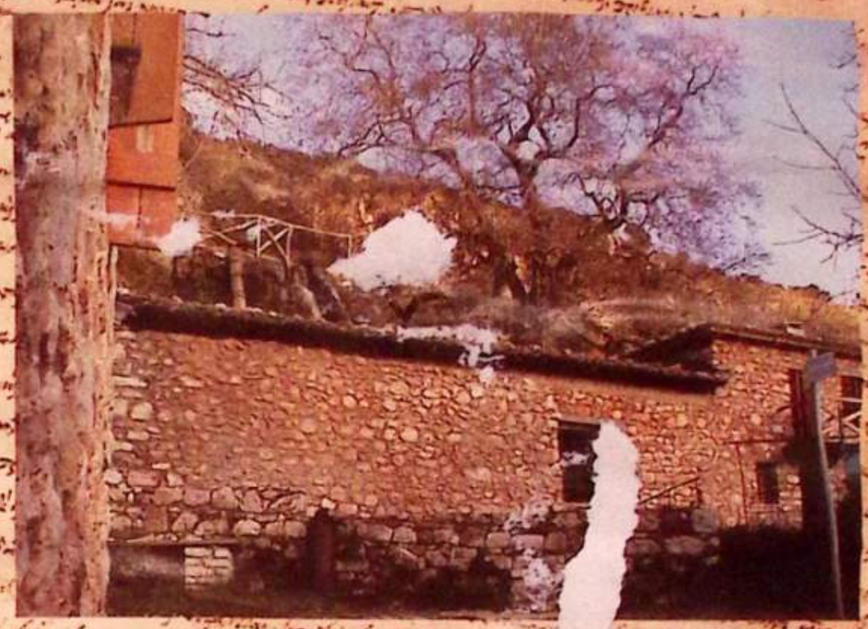
Τ' αγέρι της Δημητσάνας δε βρίσκεται στο ντουνιά, για τούτο κι οι άνθρωποι έχουν καλό κέφι. Το καλοκαίρι είναι δροσερό κι αλαφρύ δίχως κουνούπια κι άλλα ζούζουλα της ζέστης, επειδής ο μπάτης έρχεται απ' τα βουνά ίσ' από τη θάλασσα και ξεμπουκάρει φρέσκος απάνου στο χωριό, π' ανασταίνεται ο άνθρωπος.

Φώτης Κόντογλου, Ταξείδια, α' έκδοση 1928, δ' έκδ., Αστέρη Παλαδημητρίου, Αθήνα 1992, σ. 93

Δ		7	14	21	28
Τ	1	8	15	22	29
Τ	2	9	16	23	30
Π	3	10	17	24	31
Π	4	11	18	25	
Σ	5	12	19	26	
Κ	6	13	20	27	

Το νερό πηγή ζωής

Σεπτέμβριος

Δ		4	11	18	25
Τ		5	12	19	26
Τ		6	13	20	27
Π		7	14	21	28
Π	1	8	15	22	29
Σ	2	9	16	23	30
Κ	3	10	17	24	

Ένα γύρω το μάτι βλέπει ένα πανόραμα. Κατά τη νοτιά χαμηλώνουνε τα βουνά και πάνε σβήνοντας ίσα με τη Μάνη. Στη μέση απλώνει ο κάμπος της Καρύταινας με το ισκερό κάστρο της. Από κει κάτω ίσαμε τη Δημητσάνα ξεχωρίζει η βαθιά ρεματιά ενός ποταμού που λέγεται αρχαία Λούσιος. Παραδώθε είναι μια μικρή ράχη μ' ένα μυτερό βράχο, το λεγόμενο Ψηλό Κοτρώνι. Σιμώτερα, μ' άλλα λόγια σ' ένα τσιγάρο απόσταση απ' το χωριό, βρίσκουνται στην αράδα οι μύλοι που φτιάνουνε τη μπαρούτη, απάνω σ' ένα μικρό ρέμα με δροσερό νερό. Ούλη τούτη η έχταση είναι σκεπασμένη μ' αμπέλια και μοναχά οι λινοί ασπρίζουνε μέσα στην πρασινάδα, λες κι είναι χιονισμένα.

Φώτης Κόντογλου, Ταξείδια, α' έκδοση 1928, δ' έκδ., Αστήρ-Παπαδημητρίου, Αθήνα 1992, σ. 93

Η Σχολή

Το απόγευμα επισκέφθηκα τη Σχολή της Δημητσάνας, την πιο φημισμένη του Μωριά, και η οποία πιθανά υπήρχε πριν την τουρκική κατάκτηση. Βρήκα το δάσκαλο, ή διευθυντή στη βιβλιοθήκη, που περιλαμβάνει μερικές πολύτιμες εκδόσεις των κλασικών, πολλά του Άλδου [Μανούτιου], και πολλά θεολογικά έργα, αλλά όχι χειρόγραφα. Σήμερα η σχολή έχει λίγους μαθητές, κι εκείνοι που διδάσκονται αρχαία ελληνικά διαβάζουν πολύ λιγότερο τα κείμενα των Πατέρων της Ορθοδοξίας και το Λουκιανό, το οποίο γενικά είναι το πρώτο εγχειρίδιο που τους παραδίδει ο δάσκαλος.

W.M. Leake, Travels in the Morea, II, Άμστερνταμ 1968, σ. 63-64

Ο William Martin Leake (1777-1860) ήταν βρετανός περιηγητής. Οι περιγραφές του αναφέρονται στην ανάδειξη του αρχαιοελληνικού κόσμου, αλλά δεν παραλείπει να δίνει πληροφορίες για την κατάσταση του Ελληνισμού την εποχή που επισκέφθηκε τη χώρα.

Οκτώβριος

Δ		2	9	16	23	30
Τ		3	10	17	24	31
Τ		4	11	18	25	
Π		5	12	19	26	
Π		6	13	20	27	
Σ		7	14	21	28	
Κ	1	8	15	22	29	

Φιλόμουσοι Δημητσανίτες

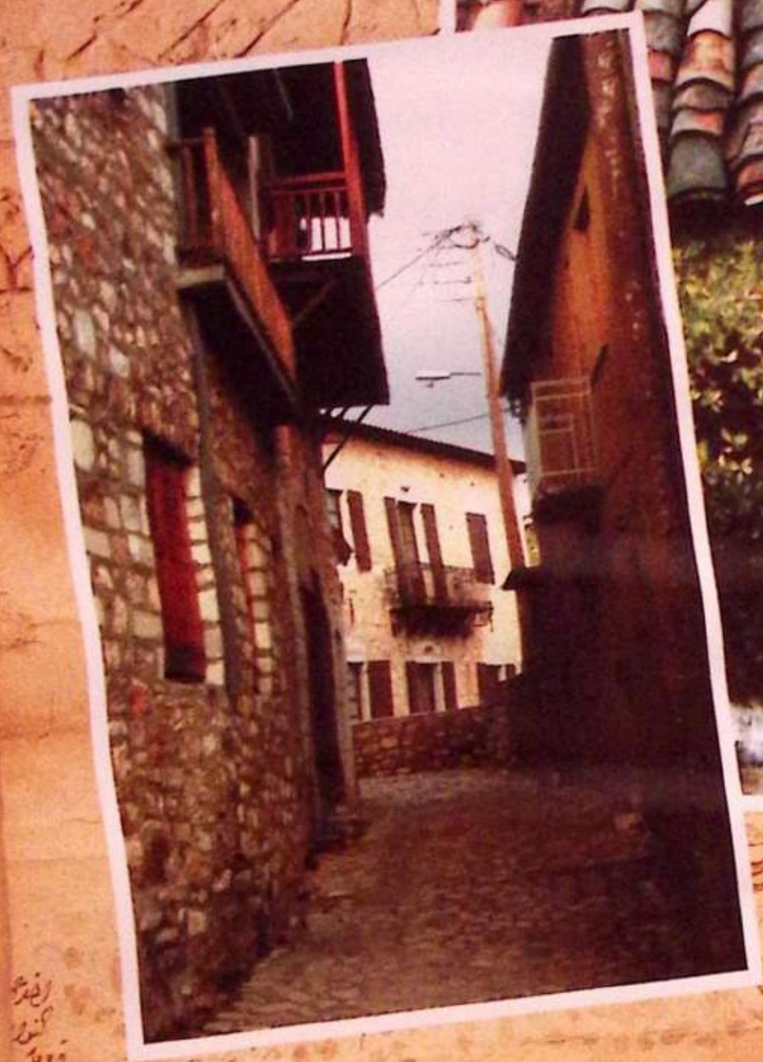
Νοέμβριος

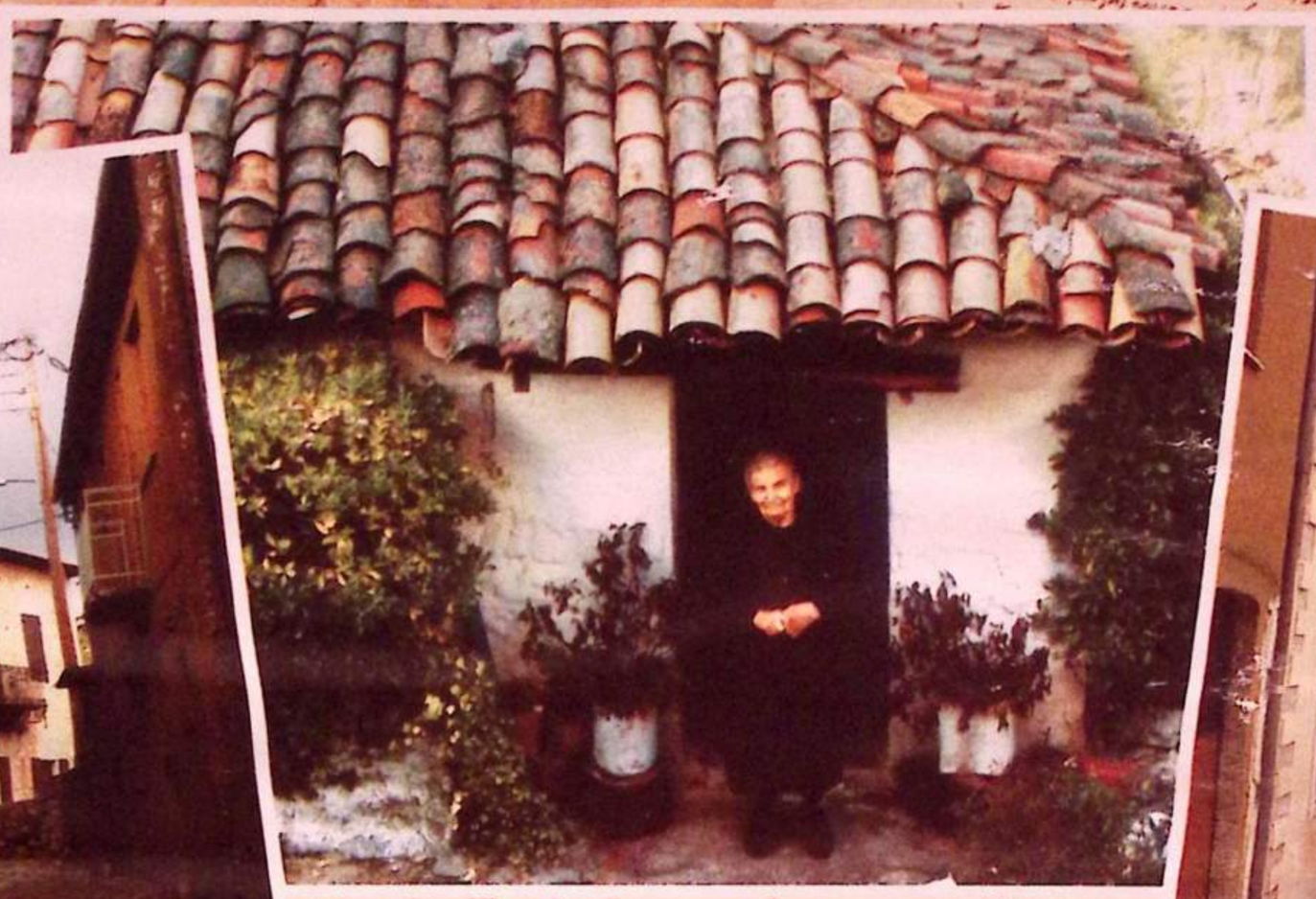
Δ		6	13	20	27
Τ		7	14	21	28
Τ	1	8	15	22	29
Π	2	9	16	23	30
Π	3	10	17	24	
Σ	4	11	18	25	
Κ	5	12	19	26	

Εις την δυτικήν όχθην του Ερυμάνθου εισί τα κυκλώπεια τείχη της Γόρτυνος πόλεως και του ναού του Ασκληπιού. ταύτην θεωρήσαντες διέβημεν την Ζάτουναν και ούτως ήλθομεν εις την Ψωφίδα τανύν Δημιτσάναν με κατοίκους 1000. Αύτη η πόλις είναι καλώς κατοικημένη εις λόφον τινά κτισμένη με φιλομούσους Έλληνας και με σχολεία διάφορα.

Βιογραφία και περιήγησις Διονυσίου Πύρρου του Θετταλού, Θεσσαλονίκη χ.χ., σ. 83

Ο Διονύσιος Πύρρος (1777-1853) καταγόταν από την Καστανιά των Τρικάλων. Υπήρξε μοναχός και ιατροδιδάσκαλος και άφησε πλούσιο συγγραφικό έργο. Ταξίδεψε στον ελλαδικό χώρο το 1818.

Πόλη και χαρακτήρες

Η Δημητσάνα είναι δροσερή, υγιεινή και εντυπωσιακά όμορφη. Προς τα νότια προσφέρει μια θέα του δυτικού μέρους της πεδιάδας της Μεγαλόπολης και των βουνών πίσω από το Λεοντάρι. Με πληροφόρησαν ότι ο ποταμός που περκυκλώνει το βράχο είναι μόλις ένας χείμαρρος, που ξηραίνεται το καλοκαίρι... Η θέση του τόπου, τα καλντερίμια, ή μάλλον τα στενά περάσματα ανάμεσα στα σπίτια ... ο κόσμος εδώ είναι φιλήσυχος και πολιτισμένος. Οι ιδιοκτήτες της γης είναι όλοι τους Έλληνες. Στην πόλη ζουν 300 οικογένειες, όλες ελληνικές.

W.M. Leake, Travels in the Morea, II, Άμστερνταμ 1968, σ. 63-64

Δεκέμβριος

Δ		4	11	18	25
Τ		5	12	19	26
Τ		6	13	20	27
Π		7	14	21	28
Π	1	8	15	22	29
Σ	2	9	16	23	30
Κ	3	10	17	24	31